

Valtioneuvoston kanslia
kirjaamo@vnk.fi

Valtioneuvoston kanslian lausuntopyyntö 1.11.2018

METSÄHALLITUKSEN LAUSUNTO SUOMEN MERIPOLITIIKAN LINJAUKSISTA

Metsähallituksen roolista merellisenä toimijana Suomessa

Metsähallitus toimii valtion omistamien maa- ja vesialueiden haltijana. Metsähallituksella on tästä syystä keskeinen rooli Suomen meripolitiikan toteuttamisessa. Suomen merialueista 53 % on Metsähallituksen hallinnassa, näistä n. 20 % on eri tavoin suojeltuja merialueita.

Metsähallituksella on hallinnassaan olevan merialueen osalta useita rooleja ja tehtäviä (merien suojelusta ja virkistyskäytöstä liiketoiminnan edistämiseen ja kehittämiseen sekä merellisiin inventointeihin ja tietovarastoihin. Näiden tehtävien johdosta Metsähallitus on Suomessa keskeinen merellinen toimija.

Metsähallitus kiittää mahdollisuudesta lausua Suomen meripolitiikan linjauksista.

Lausuntonaan Metsähallitus toteaa seuraavaa

Johdanto

- Johdannossa (s. 3) käsitellään meripolitiikan linjausten suhdetta Suomen Itämeren alueen strategiaan ja Suomen arktiseen strategiaan. Meripolitiikan linjauksista todetaan, että ne eivät korvaa edellä mainittuja strategioita tai niiden linjauksia, vaan täydentävät niitä erityisesti valtamerten osalta. Tämä määrittely heijastuu myös meripolitiikan linjausten sisältöön, niistä on tehty globaaleja ja ne pyrkivät tarkastelemaan meriä lähinnä yleisemmästä valtamerten näkökulmasta.

Suomen merellisessä politiikassa ei Metsähallituksen mielestä kuitenkaan voida erottaa Itämeren koskevia asioita yleisemmistä globaaleista asioista. Suomen merelliset valmiudet riippuvat siitä, miten me olemme niitä onnistuneet kehittämään ”kotikentällämme” Itämerellä. Tällaisia valmiuksia ovat mm. erilainen merellinen osaaminen, tutkimus, liiketoimintamallit ja arvoketjut, kestävä käyttö sekä ympäristön- ja luonnonsuojelu.

Vastaavasti meripolitiikan kytkeytyminen erityisesti merten suojelun osalta myös muuhun vesiensuojeluun (valuma-alueet) ja edelleen maa-alueilla tehtäviin toimenpiteisiin olisi hyvä todeta.

Johtopäätöksenä edellä todetusta Metsähallitus esittää harkittavaksi hiukan laajempaa meripolitiikan linjausten globaalin roolin ja linjauksiin liittyvien erilaisten erityisesti Suomea ja Itämeriä koskevien kytkösten kuvaamista johdantokappaleessa.

- Johdannossa (s. 4) todetaan ”Meripolitiikan visiossa Suomi vaikuttaa globaalisti ja tuottaa ratkaisuja siihen, että meriluonnonvarojen käyttö on kestävä, meriympäristön tila on hyvä ja ilmastonmuutos ei ylitä valtamerten kestävyys”. Tämä antaa Metsähallituksen mielestä virheellisen käsityksen, että meriympäristön nykytila olisi hyvä. Rannikon läheiset valtamerialueet ja esimerkiksi Itämeri ovat pintavesiluokituksestaan laajalti välttävissä tai huonossa tilassa. Kohdan voisi muotoilla vaikka seuraavasti: ”Suomi vaikuttaa globaalisti ja tuottaa ratkaisuja siihen, että meriympäristön hyvä tila *saavutetaan*”.
- Johdannossa (s. 6) todetaan, että YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelman Agenda 2030 tavoitteet ja kestävän sinisen kasvun periaatteet ohjaavat kaikkia esitettyjä toimia. Toivoisimme näiden tavoitteiden näkyvän selvemmin ja konkreettisemmin läpi meripolitiikan linjausten.
- Johdannossa (s. 4) todetaan, että ”Valtamereet ovat edelleen puutteellisesti tutkittuja ja kaikilta osin tietoa päätöksenteon pohjaksi ei ole. On tärkeää, että valtamerten ja merten suojelu etenee mahdollisimman nopeasti.” Myöhemmin linjauksissa (s. 6) todetaan, että kestävän sinisen kasvun periaatteena on tietoon perustuva päätöksen teko. Tämä on erittäin tärkeä näkökulma, koska tieto merialueista on merialueiden kestävän käytön perusta. Tiedon keräämiseen olisi varmistettava riittävät resurssit sekä varmistettava, että tuotettu tieto otetaan huomioon. Tieto on tarpeen paitsi suunnitteluvaiheessa, myös vaikutusten seurannassa ja arvioinnissa. Asia liittyy kaikkeen merialueiden käyttöön, niin vesiviljelyyn, energiantuotantoon kuin virkistyskäyttöönkin. Tieto ja osaaminen sekä niihin perustuva merien kestävä käyttö on tunnistettu linjauksissa myös Suomalaisen meriklusterin kilpailueduksi.

Meripolitiikan kärjet ja visio

- Meripolitiikkaan havainnollistava kolmiokuva (s. 9) on hyvä ja auttaa jäsentämään kokonaisuutta. Merten suojelu on sijoitettu oikein sinisen kolmion keskiöön eli merten suojelu Suomen meripolitiikan ytimessä. Ilman riittävää merten suojelua ja merten hyvää tilaa ei meriluontoa voida hyödyntää kestäväällä tavalla.
- Horisontaalisiin teemoihin (s. 9) olisi hyvä lisätä yhdeksi lävistäväksi teemaksi toiminnan kestävyys, jonka toteutuminen on edellytys kaikilla Suomen meripolitiikan kärjiksi valituilla osa-alueilla. Tämä tukisi myös YK:n kestävän kehityksen ja kestävien tavoitteiden toteutuksen konkretisointia linjauksissa.
- Kutakin meripolitiikan kärkeä koskevassa kappaleessa käytetty jäsentely voisi olla selkeämpi. Prioriteettien ja toimien lisäksi kappaleissa on keskeisiä tavoitteita sisältävät siniset ikkunat ja tekstit. Näiden eri osien rooli ja suhde toisiinsa olisi hyvä kuvata.

Merten suojelu

- Osiossa (s. 10) todetaan ”Suomalainen merentutkimus on edelläkävijä ratkaisujen tuottajana ympäristöongelmiin”. Tämä on aivan oikein nostettu meripolitiikan linjauksissa yhdeksi tavoitteeksi, mutta siihen tulisi liittää myös konkreettisia toimia, kuten monien muiden toimenpiteiden osalta on tehty.
- Mikromuovien ja merten roskaantumisen vähentäminen sekä öljyonnettomuuksien torjuminen (s. 11) on toimissa liitetty vain Suomalaisen ratkaisusaamisen paketointiin ja vientiin. Nämä globaalit ongelmat tulisi huomioida myös kansainvälistä meripolitiikkaa koskevissa toimissa (1-3).
- Prioriteeteissa (s. 10) todettu ilmastonmuutoksen vaikutusten vähentäminen tulisi konkreettisemmin sisällyttää myös merten suojelun toimiin (s. 11).
- Osiossa tulisi huomioida myös merien tilan parantamisen kannalta merkittävä osa-alue eli valumavesialueet ja veden laatuun vaikuttaminen. Kuivalla maalla ja valuma-alueilla tehtävät ratkaisut vaikuttavat merkittävästi merten tilaan.

Merilogistiikka

- Linjauksissa on käsitelty konkreettisesti merilogistiikkaan liittyviä toimia (s. 12-15). Pohjoisten meriväylien avautumista laajemmin liikenteelle ei kuitenkaan huomioida politiikassa. Myös tämän aiheen käsittelyä tulisi harkita.

Meriklusteri

- Meriklusterin tavoitteena (s. 16) todetaan: ”Suomi turvaa meriklusterin kasvun mahdollisuudet ja kilpailukykyisen toimintaympäristön, jotta meriklusteri voi tuottaa kilpailukykyisiä innovatiivisia ratkaisuja, palveluja ja tuotteita globaaleille markkinoille.” Kestävä kehitys ja kestävät ratkaisut voivat olla myös Suomen meriklusterin kilpailuvaltti. Kestävät ratkaisut voisi nostaa em. lauseeseen innovatiivisten ratkaisujen rinnalle.

Merellinen tuotanto

- Merellisen tuotannon (s. 19-21) kehittämistä ja edistämistä käsitellään linjauksissa hyvin vahvasti kestävyys edellä. Tämä on kannatettava ratkaisu, erityisesti vesiviljelyn osalta, koska sekä valtamerten, että Suomen rannikkoalueiden ekologinen tila on laajoilla alueilla välttävä tai heikko ja nimenomaan kuormituksen vähentämisen merkitys kehittämisessä korostuu. Vesiviljelyä koskevissa toimissa viitataan rohkeisiin avauksiin, kuten uusiin lajeihin. Uusien lajien tuontiin olisi kuitenkin suhtauduttava hyvin varovaisesti, koska monet tuontilajit ovat osoittautuneet luontoon päästessään haitallisiksi vieraslajeiksi.
- Merellisen tuotannon yhdeksi prioriteetiksi (s. 19) on aivan perustellusti nostettu ”Kestävän merellisen virkistyskäytön ja siihen liittyvien hyvinvointivaikutusten tunnistaminen ja kehittäminen”. Merellinen ympäristö tarjoaa laajat

14.11.2018

MH 5468/2018:1

mahdollisuudet monipuolisiin aktiviteetteihin sekä matkailu ja virkistyspalveluihin paitsi Suomessa, niin myös globaalisti. Meripolitiikan linjausten toimiin tulisi merellisen tuotannon osalta lisätä konkreettisia toimenpiteitä kestävän merellisen virkistyskäytön edistämiseksi. Suomessa tällainen toimi olisi virkistyskäyttöä ja sen hyvinvointivaikutuksia koskevan tietopohjan rakentaminen.

Horisontaaliset teemat

- Eri osa-alueita koskevien horisontaalisten teemojen (s. 22-25) toimet ovat monipuolisia ja konkreettisia erityisesti osaaminen, tutkimus ja koulutus -osion alla. Meripolitiikan linjauksien lähtökohdaksi todettua YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toteuttamista ja konkretisointia tukisi myös kestävän kehityksen nostaminen horisontaaliseksi teemaksi.

Metsähallitus pitää Suomen meripolitiikan linjauksia tarpeellisina. Metsähallitus kiittää mahdollisuudesta lausua Suomen meripolitiikan linjauksista. Lisätietoja lausunnosta antaa kehitysjohtaja Tapio Pouta, sähköposti: tapio.pouta@metsa.fi.

Pentti Hyttinen
pääjohtaja